

V R T E C.

Izbaja
1. dne
vsacoga
meseca
na celej
pôli in
stoji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Naroč-
nina se
naprej
plačuje
in po-
šilja u-
redništvu
v
Lingar-
jevih
ulicah
hiš. št. 1
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 10.

V Ljubljani 1. oktobra 1879.

Leto IX.

K

o sem bil otrok,
Majhen še domá,
Mnogo sem imel
Mnogo že željá.

Rad unstran goró
Videl bil bi svét,
Šel sem na goró,
Gledal ga zavzét.

Bil takó je lep,
Bil tako je nóv,
V srci mi ostál
Je pogléd njegov.

Čez nekaj let.

Šel čez nekaj let
Spet sem na goró,
V prsih mi srcé
Bilo je bridkó.

Al z gore domóv
Nisem smél nazaj,
Moral sem napréj
Moral v daljni kraj.

Ní več mikal me,
Ket nekdáj nov svét,
Vedno sem domóv
Želél priti spet.

J. Š. K.

Mali pleteničar.

Živel je svoje dni vrlo imovit človek, ki je imel dvoje otrok, Milotina in Fránjico. Ta dva otroka sta dobro živela v hiši svojih staršev, in že od mladih nog nista se privajala nobenemu delu. Tako živéč z dneva na dan, mislila nista na družega nego le na igrače in zabáve. Kaj čuda potem, da sta bila nemarna in lena, ter sta rajše postopala in polégala, nego da bi se bila pridno učila in delala. Najnavádnejša in najlaža opravila, katera bi vsak

dober otrok rad in z veseljem izvrševal, moral je mesto njiju opraviti hlapec ali dekla, ker njima je vsako delo mrzelo, in učiti se, to jima je bilo najbolj neprijetno in zoprno. Dà, še več; Franjica je bila tako nemarna, da se še celó čevljev ni znala sama obuti. Vse to je očeta zeló skrbelo; večkrat so ju opominjali in k delu naganjali, ali otroka sta se lenobe že preveč navádila, in težko ju je bilo zdaj pridnosti in dela priučiti.

Necega dné gredó oče z otrokoma v bližnji gozd, da se malo izprehódijo. Ko pridejo tjà, slišijo necega dečka, ki je iz vsega grla prepeval veselo pesenco, da se je razlegalo daleč po zelenem gozdu. Postojé malo. —

„Oho! to je pa vesel deček,“ reče Milotin, „blagor mu! temu se ni treba učiti in pisáti nalog, kakor nama. Žíví veselo kakor kak kraljevič, ter mu ni treba misliti na drugo, nego na to, kako bi se igral in veselo zabaval.“

„A jaz mislim zopet drugače,“ rečejo oče, „človek, ki misli samo na igráče in razveselevanje, ni mnogo vreden, naj bi bil tudi kraljevič sam.“

V tacem razgóvoru dospéjo vsi trije do ónega mesta, od koder se je slišalo veselo petje. „Da si mi zdrav, dečko! zdi se mi, da si vedno vesel in dobre volje, ker tako veselo prepevaš,“ nagovoré oče dobrovoljnega kmečkega dečka. — Deček iznenadjen s temi besedami, privzdigne glavo, pozdravi gospoda prijazno in reče: „To je, gospod, da sem vesel, in kako bi tudi ne bil, ko mi delo gre tako dobro izpod rok. Ko si odpojem kako veselo pesenco, potlej mi delo še urneje teče in nobene težave ne čutim pri njem. Kdor veselo dela, ta se ne bojí življenja.“

„Glej, ti pleteš košarice; in kako so lepe! Blagor ti; kadar jih napleteš lepo število, potlej se boš igral z njimi!“ reče Fránjica.

„Kaj vam pade na um, zala gospodična, ko tako govorite! Kaj tacega bi znali vi storiti, a ne jaz, ubogi kmečki deček; jaz moram delati, ako hočem, da živim. Ako bi mislil le na igráče, moral bi umreti od gládí. Glejte, te košarice jaz pletem na prodaj, in za novce (denarje), ki jih dobódem, kupim sebi kruha in vsega, česar mi je treba. Vidite tedaj, ako bi ne delal pridno, moral bi umreti od gládí,“ reče mali pleteničar.

„Kako to? Ali nimaš staršev, ki bi za tebe skrbeli in ti dali, česar potrebuješ?“ vpraša dalje Franjica. Na te besede se je dečku milo storilo, in reče: „Na svojo veliko žalost nimam staršev, in zdaj bo že skoraj leto, odkar mi so umrli moja siromašna mati. Sirota sam, jel sem premišljevatí, kako si preskrbim kruha in se preživim v sedanjih slabih časih. Na mojo veliko srečo me so moja rajnka mati že zgodaj privadili vsacemu delu. Od svojih mladih nog sem jim moral pomagati pri pletenji, in pomagajoč materi izučil se sem prav dobro svojega rokodelstva. Večkrat so mi rekli mati: „Drži se zmiraj kacega rokodelstva, ker rokodelstvo je zlató, in če si priden in rad delaš, nikoli ti ne izmanjka kruha.“ — To so bile vsakdanje besede moje matere. In ko so bili na surtnej postelji, poklicali so me k sebi in mi rekli: „Peter! skoraj mi je umreti, in po mojej smrti ostaneš ti sirota na tem svetu. Poslušaj tedaj zadnje besede svoje matere! Bodi vedno dober in pošten; nikar ne prosjáči, nego delaj, kakor si delal do zdaj, in dobro se ti bo godilo.“ Jaz sem slušal materine nauke, nikoli nisem stegnil roké, da bi prosil vbogajme in prosjáčil po hišah, nego, da-si še majhen, pridno sem začél delati in z božjo pomočjo zaslužim sebi toliko, kolikor mi je treba, da

se živim. Bog naj mojo dobro mater za vse njene lepe nauke obilo obdari na ónem svetu!"

Mali pleteničar je te poslednje besede izgovoril z nekim ponosom. Mitin in Fránjica sta stala pred njim. Lica sta jima žarela od sramote, ko sta slišala, da je ubogi deček, sam sebi prepuščen, že zgodaj začel skrbeti, kako se preživi in samega sebe izdrži; a óna dva nista niti toliko zmožna, da bi si najpotrúbnejše stvari sama preskrbela.

Očetu, ki so vse to pazljivo poslušali, zeló so dopale dečkove besede in pohvalili so ga. Izberó za otroka dve lepi košarici in mu dadó za-nji srebrn goldinar. Deček pogleda novec in reče: „Gospod! jaz svoje košarice ne prodajam tako dragó, a vi ste mi plačali za-nji cel goldinar.“ — „A jaz jih zopet nikoli ceneje ne kupujem,“ odgovori gospod. „Vidim, milostivi gospod, da ste vi to storili iz usmiljenja do mene in moje mladosti, zato bi ne bilo lepo od mene, ako bi ne vzel darú od tako bogatega gospoda, kakor ste vi. Ali prosim vas, da bi ne pozabili, da jaz tacega darú nisem iskal od vas in tudi kaj tacega pričakoval nisem,“ reče ubožni Peter. — „To vse znam,“ reče odhajajoči gospod, „bodi le vedno tako priden, delaven in pošten, in vsak ti bode rad pomagal, a ti boš časoma srečen in pameten človek.“

Potem se oče poslové od malega pleteničarja ter gre dó z otrokoma dalje. Oče, ki so si že poprej mnogo prizadevali, kako bi svoja otroka za delo pridobili, porabijo to priložnost in rekó: „Kaj bi vidva začela, ako bi bila v tem stanu, v katerem je ubožni deček Peter? In to se vama prav lahko zgodi, morda še poprej, kakor si mislita. Vidva bi bila zeló nesrečna otroka, ker nobenega dela ne poznata; od hiše do hiše bi morala iti, in kruha pri dobrih ljudéh prositi. Učita se toraj pridno in privadita se delu, ter opustita lenobo, ki slabí telo in dušo. Pómnita izrek, ki pravi: Lenoba je vseh grdob grdoba. Vselej imejta na umu, da človeška sreča ni stalna, in da óni, ki je danes znabiti najbogatejši, lahko je jutri berač. Zato vama pravim, da je velik greh pred Bogom in velika sramota pred ljudmi, ako človek ne dela in živí v lenobi. Lenega čaka strgan rokáv, pal'ca beraška, prazen bokal.“ L.

Ne zametuj daróv božjih.

(Narodna pripovedka.)

V necem kraju je živel prosják Lenart. Ljudjé, katere je s prosjácenjem nadlegoval, so se ga bili že naveličali, ker malo je bilo stvari, ki bi jih bil vbogajme sprejemal. Tudi se ni znalo, od kod je bil prišel v ta kraj, in ker je zopet kmalu izginil, mislili so ljudjé, da živí v enem kraju le dotlej, dokler mu kdo vbogajme daje kaj tacega, kar se njemu dopade.

Ne daleč od tega kraja je bila široka reka. Samo jedno mesto je bilo pripravno za prevožnjo, in tú je prebival ribič Jakob, katerega posel je tudi bil prevaževati ljudi preko široke reke.

Necega dné, ko se mu je bil drog ulomil, šel je v bližnji gozd, da bi si ondu poiskal družega. Ko je že dljè časa hodil po gozdu, čuje, kako nekdo na vrhu griča, po katerem se je gozd razprostiral, govori.

Stopi bliže, ter posluša. Slišal je dobro in po glasu tudi spoznal Lenarta, ki je pónglasno govoril sam sebi: „Hà, hà, naveličali so se me že